

Dienst Justitiële Inrichtingen
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Agenda inhoud 2024

Nederlands Instituut voor
Forensische Psychiatrie en Psychologie

"In de coulissen van de rechtsgang"

Elke ochtend als ik het nieuws bekijk lees ik over grote strafzaken en sta ik er even bij stil welke dienst en welke collega's betrokken zijn. Soms is dit voor iedereen herkenbaar en staat het groot in de titel, veel vaker speelt ons werk zich achter de schermen af daar waar het bijvoorbeeld onze vooropleidingen, adviezen of behandelingen betreft. Hoe dan ook weet ik bij deze berichten dat iemand van ons in de auto of op de fiets is gesprongen, in de dossiers is gedoken en zijn of haar stinkende best heeft gedaan.

Er zit een soort dignity in hoe we dat doen met elkaar. Terwijl de output van ons dagelijkse werk zichtbaar is, in het oog van de actualiteit en maatschappelijk enorm relevant, bewegen wij ons veelal op de achtergrond, met kennis en kunde en een groot gevoel van verantwoordelijkheid. En elke keer flikken we het weer om bij hele ingewikkelde dossiers onze rol in de keten te vervullen en een bijdrage te leveren aan een goede rechtsgang. Dit dagelijkse werk is de kern van wat we doen en dat doen we echt goed.

Uitdagingen nu en van de toekomst

Naast ons dagelijkse werk kunnen we niet stil blijven staan en moeten we ons verhouden tot de uitdagingen van de toekomst. Denk aan de verzwaring van de doelgroep en de steeds krappere arbeidsmarkt, maar ook vraagstukken als het anti-overheidssentiment en de toename van vrouwen en meisjes in het strafrecht. De wereld verandert en wij ontwikkelen mee.

Vanuit de beleidsterreinen proberen we antwoorden te formuleren op deze veranderende omgeving. Zo is het erg mooi dat het beleidsterrein zorg de mogelijkheden van functiedifferentiatie verder onderzoekt om het arbeidsmarktprobleem te tackelen. Er is al een verpleegkundig specialist gestart bij het NIFP Noord-Holland en bij het Pieter Baan Centrum een verpleegkundig specialist i.o. , om te kijken of we met minder psychiaters toch aan de zorgvraag kunnen blijven voldoen (lees ook het interview met Annie Pieters en Truus Oostland volgende week op intranet!).

Op de vraag hoe we de rapporteurs in de steeds zwaardere zaken ondersteunen, hopen we een antwoord te vinden met een vorm van poliklinisch rapporteren en onderzoeken we de mogelijkheid van het 'afgeschermd rapporteren'. Met het onderzoek naar de SWAP blijven we kijken hoe we mensen die beperkt meewerken toch zo volledig mogelijk kunnen onderzoeken.

Onderzoekers van de afdeling wetenschap & opleidingen verdiepen zich o.a. in vrouwelijke geweldsplegers en maken een handreiking voor zorgprofessionals over psychopathologie bij deze doelgroep. Het beleidsterrein kennis onderzoekt ook komend jaar hoe kunstmatige intelligentie meerwaarde kan hebben voor ons werk.

Blijven werken aan kwaliteit

Een project dat ik ook graag wil uitlichten is de kwaliteitsrol die wij gaan spelen bij indicatiestellingen voor forensische zorg in de gehele keten, dus ook voor de drie Reclasserings instanties en het PMO. Ik zie de toebedeling van deze rol aan het NIFP als een groot compliment, niet alleen aan al onze IFZ'ers, maar aan het hele NIFP als kennisinstituut.

Bovenstaande is slechts een kleine greep uit de hele agenda inhoud 2024 en ik raad je aan de komende periode de interviews met de beleidsverantwoordelijken te lezen en de agenda via onderstaande link te bekijken.

Verder is misschien het allerbelangrijkst nog wel dat mensen het NIFP een fijne plek vinden om te werken en dat stagiaires, opleidingen en nieuwe collega's zich welkom voelen.

Tot slot en als kers op de taart: 2024 is een extra bijzonder jaar. Het Pieter Baan Centrum viert haar 75-jarige jubileum en we organiseren met de World Health Organization een groot internationaal congres over mentale gezondheid in detentie. Er worden weer volop kwaliteitsdagen georganiseerd, zoals de Rapporteursdag en de IFZ-dag en ook dit jaar zijn weer met lezingen, workshops, een stand en een diner (dit jaar ook voor alle freelance rapporteurs) op het NVvP Voorjaarscongres.

Bedankt en veel succes aan iedereen die dit alles met ons mogelijk maakt!

Leeswijzer: de projecten waar dit lampje bijstaat worden gefinancierd uit het innovatiebudget.

Rapportage volwassenen

1. Afronden pilot Trajectconsult PLUS op basis van in 2023 verzamelde casuïstiek
2. Beleid ontwikkelen inzake beeld- en geluidsopnames van gesprekken met de rapporteur
3. Ontwikkelen beleid poliklinisch rapporteren
4. Updaten schrijfwijzers rapportage
5. Tarieven en uren rapportage

"Tijdig, passend en hoogwaardig advies op het snijvlak van gedragskunde en strafrecht."

1 Afronden pilot Trajectconsult PLUS op basis van in 2023 verzamelde casuïstiek

Momenteel wordt het trajectconsult gebruikt om de vraag te beantwoorden of een PJ-rapportage nodig is en zo ja, welke soort. Om het trajectconsult (plus) als apart product in te brengen, wordt in Zuid-Holland aan de hand van casuïstiek onderzocht of het voldoende bruikbaar is voor het OM.

In samenwerking met OM en SVG.

2 Beleid ontwikkelen inzake beeld- en geluidsopnames van gesprekken met de rapporteur

Het gebeurt steeds vaker dat een onderzochte of een referent een gesprek met de rapporteur wil opnemen. Bij voorkeur gebeurt dit met medeweten van de rapporteur, maar dit kan ook stiekem gebeuren. Wat adviseren we aan rapporteurs die geconfronteerd worden met deze vraag, of die een opname voorgelegd krijgen? Accorderen of niet? Iets laten tekenen/verklaren om misbruik te voorkomen? Hoe zit dit in de medische wereld?

3 Ontwikkelen beleid poliklinisch rapporteren

Bij poliklinisch rapporteren werkt de rapporteur niet alleen, maar samen met andere gedragsdeskundigen aan een rapport, net zoals in het Pieter Baan Centrum. Daarbij vinden besprekingen plaats op één locatie en wordt een onderlinge taakverdeling afgesproken. Eén rapporteur schrijft bijvoorbeeld de biografie van de onderzochte, een ander spreekt met familieleden en samen schrijven ze een geïntegreerde beschouwing en één beantwoording van de vraagstelling. Hierdoor wordt er geen dubbel werk meer verricht en wordt ook de werkdruk iets lager. Dit laatste is vooral belangrijk omdat de zaken de laatste jaren steeds zwaarder zijn geworden.

In overleg met het PBC en opdrachtgever zal een concreet voorstel worden uitgewerkt en worden getest op uitvoerbaarheid.

4 Updaten schrijfwijzers rapportage

Inhoudelijk actualiseren van de verschillende schrijfwijzers bij de formats ambulante rapportage.

5 Tarieven en uren rapportage

Bijstellen tarieven en uren rapportage.

Tbs en specials

1 Doorontwikkeling levenslanggestraften

- Monodisciplinair rapporteren (i.p.v. multi)
- Aanpassing vraagstelling (geen diagnose, alleen toestandsbeeld)
- Consulentenschap Reclassering (door NIFP Midden-Nederland t.b.v. advies door Reclassering)
- Afronden onderzoeken op de wachtlijst

2 Extremisme

- Expertise Ondermijning volgens NCTV
- Werven en inzet trainers voor de VERA-2R opleiding

3 Maatregeladviezen (tbs en PIJ)

- Ontwikkelen forensisch CV
- PIJ-verlengingsadviezen door volwassenen rapporteurs

4 Anoniem rapporteren

- Nader onderzoek of dit een special moet worden
- Opzetten werkgroep c.q. expertgroep

Uit het innovatiebudget: het opstellen en uitvoeren van een samenhangend opleidingsprogramma voor expertise omtrent ondermijning volgens de NCTV

"Maatwerk en specifieke expertise"

Jeugd

1. Familierechtelijke rapportage
2. Rapporteurspoule jeugd (straf en FRA)
vergroten
3. Updaten wegingskader ASR
4. Klankbordgroep opzetten voor de
meerjarige studie Screen & Intervene (SCIN)

*"Expertise en advies op maat in
familie- en strafrechtelijke
jeugdzaken"*

1 **Familierechtelijke rapportage**

Vinger aan de pols houden bij het proces ‘stoppen met familierechtelijke rapportage’ en urgentie bewaken bij het ministerie van Justitie en Veiligheid.

2 **Rapporteurspoule jeugd (straf en FRA) vergroten**

Wat kunnen we doen om meer jeugdrapporteurs aan het NIFP te binden? Hoe zorgen we ervoor dat het tekort niet verder oploopt?

3 **Updaten wegingskader ASR**

Inhoudelijk actualiseren van het wegingskader ASR. WODC heeft een onderzoek gedaan naar het adolescentenstrafrecht en meerdere aanbevelingen gedaan m.b.t. de wegingslijsten die momenteel worden gebruikt door het NIFP, de reclassering en het OM. Landelijk is een werkgroep bezig de verschillende thema's omtrent ASR verder te brengen; screening en diagnostiek is daar één van. Het NIFP is hiervan de trekker. Op de lange termijn zal het onderzoek Screen & Intervene (door o.a. Maaïke Kempes) bijdragen aan goede screening.

In samenwerking met W&O is een onderzoeksvoorstel ingediend.

4 **Klankbordgroep opzetten voor de meerjarige studie Screen & Intervene (SCIN)**

SCIN zet in op het verder personaliseren van behandelprogramma's voor adolescenten door neurobiologische en neuropsychologische maten te integreren in de screening van individuele risico's en behoeften, beslissingen over specifieke interventieprogramma's en toepassing van het ASR.

Klinische rapportage

1. Veiligheid & observatieklimaat
2. Meerwaarde (validiteit en betrouwbaarheid) van de SWAP bij (gedeeltelijk) weigerende verdachten in het PBC
3. Diversiteit en inclusiviteit
4. Van advies tot vonnis

***"Alles in huis voor de meest
complexe casuïstiek"***

1 Veiligheid & observatieklimaat

In 2022 en 2023 hebben audits naar de observatiemethodiek en de medicatieverstrekking plaatsgevonden. De bevindingen van beide audits zijn vertaald in het plan Veiligheid & observatieklimaat dat in 2024-2025 wordt uitgevoerd.

2 Meerwaarde (validiteit en betrouwbaarheid) van de SWAP bij (gedeeltelijk) weigerende verdachten in het PBC

Onderzoekers zullen worden getraind in de SWAP en daarna gevraagd om bij een meewerkende verdachte aan het eind van de zes-weekse observatie en op basis van alle beschikbare gegevens de SWAP te scoren. Vervolgens zal het rijk gevulde dossier van deze meewerkende verdachte worden omgevormd en het niveau aannemen van een (gedeeltelijk) weigerende verdachte en door een andere onderzoeker worden gescoord. De mate van overeenstemming van het oordeel zal aangeven hoe valide de SWAP bij weigerende verdachten gescoord kan worden.

In het tweede onderzoeksvoorstel willen we de betrouwbaarheid van de SWAP bij (gedeeltelijk) weigerende verdachten toetsen door in de SWAP getrainde onderzoekers het instrument onafhankelijk van elkaar in te laten vullen bij een verdachte die van tevoren heeft aangegeven het onderzoek te zullen weigeren en dit tijdens het onderzoek ook is blijven doen. De mate van overeenstemming tussen beide scores wordt met elkaar vergeleken.

3 Diversiteit en inclusiviteit

Diversiteit en inclusiviteit spelen een onderliggende rol in hoe we ons werk als PJ-rapporteur uitvoeren. Niet alleen de manier waarop we naar verdachten kijken en hen bejegenen, ook de manier waarop we binnen een (onderzoeks)team samenwerken wordt beïnvloed door onze (culturele) achtergrond. Op dit moment zijn diversiteit en inclusiviteit als thema's te weinig zichtbaar binnen ons werk. Doel van het 2-jarig project is zichtbaar te maken dat we divers en inclusief (willen) zijn in onze manier van (samen)werken.

4 Van advies tot vonnis

Het PBC wil, als lerende organisatie, in kaart brengen hoe rechters opvolging geven aan de door het PBC uitgebrachte adviezen. Het PBC verzamelt daartoe van alle onderzoeken (met terugwerkende kracht vanaf 2021), de vonnissen, het aantal beantwoorde vragen, het advies, of dit advies is overgenomen en zo nee, waarom niet.

Zorg in detentie

1. Functie-overstijgende samenwerking zorgprofessionals bij veelvoorkomende problematiek
2. WHO-congres
3. Verslavingszorg

"Voorwaarden scheppen voor integrale en menswaardige zorg in justitiële inrichtingen en PPC's"

1 Functie-overstijgende samenwerking zorgprofessionals bij veelvoorkomende problematiek

Een groot deel van onze populatie is bekend met somatische, psychische en/of psychiatrische problematiek en heeft één of meerdere aandoeningen. In het verlenen van goede zorg kan het inzetten van multidisciplinaire interventies bij verschillende aandoeningen mogelijk een bijdrage leveren.

Bijvoorbeeld: welke functies van somatische, psychische en mogelijk psychiatrische zorg, kunnen wat doen bij insomnie?

2 WHO-congres

Van 17 t/m 19 april 2024 is Nederland gastland voor het WHO-congres 'Mental health and wellbeing in prisons and detention centres,' dat plaatsvindt in Amsterdam. Naar verwachting nemen 250/300 deelnemers vanuit de hele wereld deel aan het congres. Het NIFP is namens DJI zeer nauw betrokken bij, en aanspreekpunt voor, de organisatie en de WHO. Zo heeft het NIFP een grote rol in het thema en de invulling van het programma. Daarnaast organiseert het NIFP een werkbezoek voor circa 50 internationale gasten aan een DJI-locatie.

3 Verslavingszorg

Een groot deel van onze populatie is verslaafd aan een of meerdere middelen. De huidige zorg aan onze verslaafde justitiabelen blijft achter bij de verslavingszorg in de reguliere zorg. Dit geldt voor psychische, somatische en psychiatrische zorg.

Uit het innovatiebudget:

- *De zorgprofessional & de patiënt: samen beslissen*
 - *Een verkennend onderzoek met als resultaat een advies aan DJI over kansrijkheid*
- *Peer-to-peer in de zorg*
 - *Een verkennend onderzoek met als resultaat een advies dat de kansen t.a.v. de inzet van peer-to-peer op het gebied van zorg en zelfredzaamheid binnen DJI in beeld brengt*
- *Medische technologie*
 - *Een verkennend onderzoek uitvoeren met als resultaat een advies aan DJI*

IFZ

1. Kwaliteitszorgrol NIFP
2. Samenwerking met het
gevangeniswezen
3. Kwaliteitsimpuls uitvoering IFZ

**"Uniform, onafhankelijk en
zichtbaar in de keten"**

1

Kwaliteitszorgrol NIFP

In 2023 is het kwaliteitskader IFZ opgesteld. Dit kwaliteitskader heeft betrekking op de 3 indicerende instanties: NIFP, 3RO en PMO. Het kwaliteitskader beschrijft wat een goede indicatiestelling is en hoe deze tot stand komt, en biedt daarmee een gezamenlijke basis om intern en organisatie-overstijgend in gesprek te gaan over de kwaliteit van de indicatiestelling (proces en product). Vanuit het Besluit Forensische Zorg (2019) is het NIFP belast met organisatie-overstijgende kwaliteitszorg. Deze rol wordt in 2024 vormgegeven en uitgevoerd met behulp van het KKIFZ.

2

Samenwerking met het gevangeniswezen

Het PMO, de zorgoverlegvorm in de PI, is één van de partijen die bij het NIFP een indicatiestelling (OFZ & PPC) kunnen aanvragen. Hierbij blijken regelmatig uitvoeringsvraagstukken.

In 2024 werkt het NIFP aan de versteviging van de samenwerking met GW/VB (beleidsafspraken), in functie van die op de werkvloer.

3

Kwaliteitsimpuls uitvoering IFZ

In 2023 is de kwaliteit van het IFZ-fundament op orde gebracht door actualisering van de basisdocumenten – Checklist, Best Practice, Format en Schrijfwijzer – in onderlinge samenhang, en versterkt door schrijftraining en gestandaardiseerd inwerkprogramma.

Daarnaast is het IFZ-product op maat gemaakt v.w.b. de vervolgindiicatiestelling en de indicatiestelling voor LLG. In 2024 wordt deze kwaliteitsimpuls vertaald naar de uitvoering, i.h.b. het vakmanschap van de indicatiestellers t.b.v. objectieve indicatiestelling.

Uit het innovatiebudget:

Project inzicht ketenproces indicatiestelling-plaatsing-inkoop-IFZ:

Interdisciplinaire verkrijging van cijfermatig inzicht in de uitvoering ketenproces indicatiestelling OFZ-plaatsing-inkoop

Kennis

1. Kennis delen tussen professionals
2. Kennis vrouwelijke (gewelds)plegers
3. Meerwaarde AI en verdere ontwikkeling
4. Inzet *science practitioners*

"Internationale kennisleider op het gebied van forensische gedragskunde"

1 Kennis delen tussen professionals

Om als kennisinstituut te worden gezien is het belangrijk dat we op de hoogte zijn van de laatste stand van zaken en kennis die we in huis hebben op structurele manier onderling delen.

1. Via Rapporteursnet/ NIFP academie
2. Webinars en podcasts maken die later online in te zien zijn. In 2023 is hier al een grote stap mee gemaakt. In 2024 is het de bedoeling nog wat extra podcasts te maken en de effecten op kennisdeling te evalueren. Hiervoor wordt innovatiebudget gevraagd.

2 Kennis vrouwelijke (gewelds)plegers

De toenemende betrokkenheid van vrouwelijke ISIS-strijders in Nederland in de afgelopen jaren, hun terugkeer uit het buitenland en hun impact op de maatschappij roept belangrijke vragen op over een veilige re-integratie. Het NIFP vervult hierin een cruciale rol omdat zij betrokken is bij opstellen van pro Justitia-rapportages, zorg in detentie op de TA en de samenwerking met ketenpartners via bijvoorbeeld MAR. Daarnaast is er nog steeds weinig kennis over vrouwelijke delinquenten in het algemeen.

Hoewel het vormen van klinische indrukken op individueel niveau een essentiële stap in diagnostiek en advisering aangaande onderzochten blijft, vormt ook het afzetten en toetsen van deze indrukken aan de hand van wetenschappelijke kennis over de grotere groep van plegers met gelijksoortige type misdrijf een belangrijk onderdeel van het structureel, professioneel oordeel door gedragsdeskundige over onderzochte.

Dit voorstel bevat het ontwikkelen van een handreiking (en artikelen) bestaande uit empirische kennis over:
(a) psychopathologie bij vrouwelijke daders (waaronder die terroristische daden plegen) en (b) handvatten over een effectieve behandeling/bejegening tijdens hun re-integratietraject

3 Meerwaarde AI en verdere ontwikkeling

In 2023 is met ChatGPT een nieuwe mogelijkheid van AI beschikbaar gekomen die op allerlei gebieden meerwaarde kan hebben voor werken in de praktijk. In 2024 is het voor het NIFP van belang te blijven bekijken hoe AI voor de werkzaamheden van het NIFP van meerwaarde kan zijn.

4 Inzet *science practitioners*

Bureau W&O richt zich op het ontwikkelen en verspreiden van kennis door en voor de praktijk van de forensische psychiatrie en psychologie. Voor de eigen werknemers, voor pro Justitia-rapporteurs en voor andere professionals werkzaam binnen DJI. Daartoe wordt samengewerkt met universiteiten, maar een eigen kennisorganisatie is cruciaal.

Praktijkprofessionals kunnen door de activiteiten van het NIFP-bureau W&O bevoegd en bekwaam blijven, nieuwe kennis en vaardigheden opdoen, de persoonlijke effectiviteit vergroten, leiderschapskwaliteiten ontwikkelen, sparren over complexe cliëntvraagstukken en innovatief en/of evaluerend onderzoek doen om de zorg verder te verbeteren.

Daarmee voldoet het NIFP niet alleen aan haar noodzakelijke verplichtingen (bijv. ter behoud van de opleiding tot gz-psycholoog en psychiater), maar blijft zij aantrekkelijk voor praktijkprofessionals in het bieden van mogelijkheden om zichzelf verder te ontwikkelen.

Zeker in de huidige krappe arbeidsmarkt waarin de zorg voor de toekomst onder druk komt te staan, is een goed wetenschappelijk ontwikkelklimaat noodzakelijk.

Daarnaast is het van essentieel belang voor 'state of the art kennisontwikkeling' die ook echt bruikbaar is voor de praktijk dat mensen van de werkvloer betrokken zijn bij onderzoek. In dit thema wordt gepleit voor structurele bijdrage voor de inzet van science practitioners uit eigen praktijk in onderzoek en opleiding.